

XXII. Kaupungin yleisten töiden hallitus.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen vuodelta 1922 laatima kertomus oli seuraavansisältöinen:

Kaupungin yleisten töiden hallitukseen kuuluivat vuonna 1922: puheenjohtajana yli-insinööri O. F. Nyberg, varapuheenjohtajana vuorineuvos W. A. Sohlberg sekä jäseninä: pankinjohtaja T. Grotenfelt, insinööri M. Saukonvaara, työnvälityskonsulentti T. Uski, sähkötyömies O. Oksanen sekä kirvesmies J. Suominen, joka viimeksimainittu on ottanut osaa ainoastaan hallituksen ensimmäiseen kokoukseen, mutta on senjälkeen, oikeuden päätöksen nojalla ollut estetty toimesta. Hallitus kokoontui vuoden varrella 43 kertaa ja käsiteli silloin 773 asiaa sekä lähetti 411 kirjettä. Sihteerinä toimi valtioneuvos G. A. Gröndahl.

Hallituksen käsittelemistä asioista mainittakoon: Sockenbacka—Otalampi välinen rautatietutkimus, joka tuli valmiiksi, Länsisataman uutisrakennustyöt, joita oli jatkunut vuoden varrella pääasiallisesti Laivaranmassa ja Saukon raunassa, sekä rantaradan laajennus kaksoisraiteiseksi Töölön aseman ja Ruoholahden välillä. Vuoden varrella hyväksyttiin lopullisesti Merholman ja Lapinien eteläisen osan asemakaava, joka käsitti tehdaskorttelit n:ot 781—785.

Rakennuskonttori toimi kaupungininsinöörin johdolla 7-osastoisena, nimittäin: satama- ja rautatieosasto, katu- ja lokaviemäriosasto, geodeettinen osasto, huonerakennusosasto, kaupunginasemakaava-osasto, puisto-osasto ja varasto-osasto. Konttorin tilejä hoiti sen tilivirasto.

Allaoleva taulukko osoittaa työväen lukumäärän konttorin eri osastoilla kunkin kuukauden 15 p:nä.

Kuukausi.	Satama- ja rautatieosasto.	Katu- ja lokaviemäriosasto.	Huonerakennusosasto.	Puistoosasto.	Geodeettinen osasto.	Varastoosasto.	Yhteensä.
Tammikuu ..	438	453	65	11	—	47	1 014
Helmikuu ..	424	456	88	8	—	47	1 023
Maaliskuu ..	459	453	93	16	—	46	1 067
Huhtikuu ..	450	423	99	34	—	50	1 056
Toukokuu ..	313	268	169	87	6	50	893
Kesäkuu	269	238	180	83	5	37	812
Heinäkuu ..	241	237	223	89	4	47	841
Elokuu	248	249	282	80	5	56	920
Syyskuu	236	272	323	46	6	59	942
Lokakuu	248	214	335	46	5	57	905
Marraskuu ..	212	131	321	16	5	54	739
Joulukuu ...	213	99	354	11	—	51	728

Vuonna 1922 maksettiin työntekijäin palkat seuraavien tariffien mukaan:

Ammatti.	Tammik. 1— Huhtik. 2.	Tammik. 3— Kesäk. 30.	Heinäk. 1— Syysk. 30.	Lokak. 1— Jouluk. 30.
	Tuntipalkka, Smk.			
Sukeltajat	13:—	11: 70	13:—	14: 20
Koneenkäyttäjät	6: 50—7: 10	5: 80—6: 40	6: 50—7: 10	7: 10—7: 70
Viilarit	6: 60—7: 10	5: 90—6: 40	6: 60—7: 10	7: 20—7: 70
Sepät	6: 40—7: —	5: 70—6: 30	6: 40—7: —	7: ——7: 60
Peltisevät	6: 40—6: 80	5: 70—6: 10	6: 40—6: 80	7: ——7: 40
Kirvesmiehet ja puusevät ..	6: 50—7: 10	5: 80—6: 40	6: 50—7: 10	7: 10—7: 70
Laturit	6: 50—7: 10	5: 80—6: 40	6: 50—7: 10	7: 10—7: 70
Kiviporarit	6: 40—7: —	5: 70—6: 30	6: 40—7: —	7: ——7: 60
Muurarit ja kadunlaskijat ..	6: 40—7: 10	5: 70—6: 40	6: 40—7: 10	7: ——7: 70
Sementtityömiehet	6: 10—6: 70	5: 50—6: —	6: 10—6: 70	6: 60—7: 30
Torvenlaskijat	6: ——6: 70	5: 40—6: —	6: ——6: 70	6: 50—7: 30
Irroitajat	5: 50—5: 80	4: 90—5: 20	5: 50—5: 80	6: ——6: 30
Apumiehet	5: 10—5: 60	4: 60—5: —	5: 10—5: 60	5: 60—6: 10
Puistotyöläiset:				
Miehet	5: ——5: 50	4: 50—4: 90	5: ——5: 50	5: 40—6: —
Naiset	4: ——4: 20	3: 60—3: 80	4: ——4: 20	4: 40—4: 60
Yövahtit	4: 20—4: 90	3: 80—4: 40	4: 20—4: 90	4: 60—5: 30
Ajurit	11:—	10:—	11:—	12:—

Kesälomaa myönnettiin kaikkiaan 779 työläiselle. Näistä sai 441 2:n viikon loman, ja 338 1 viikon loman.

Satama- ja rautatieosasto. Satama- ja rautatieosastolla toimi vuoden varrella paitsi osastopäällikköä ja apulais osastopäällikköä kaksi ylimääräistä insinööriä, piirtäjä ja punnitsija. Näistä erosi kuitenkin yksi ylimääräinen insinööri ja punnitsija. Yksityiskirjanpidosta ja rekisteröimisestä huolehti kaksi konttoriapulaista.

Teknillisesti sivistynyttä henkilökuntaa ei vuoden varrella voitu lisätä, kuten tarkoitus oli, vaan sensijaan sitä vähennettiin, riippuen tämä lisääntyneistä työtarjouksista rakennusteollisuudessa. Parempaa työnjakoakaan ei ole voitu panna käytäntöön sopimattoman huoneiston tähden. Osastolla ei sentähden ole tänäkään vuonna ollut mahdollisuutta ottaa satamakysymystä koko laajuudessaan käsiteltäväksi. Suuremmista töistä, joita osasto on laatinut, voidaan mainita ehdotus Katajanokan raidesuunnitelman laajentamiseksi ja laiturin laittamiseksi hiilen purkausta varten Katajanokan itäpuolelle. Tämä ehdotus, jonka yleisten töiden hallitus ja satamahallitus hyväksyi, lähetettiin rautatiehallitukseen lausunnon antamista varten. Alustava ehdotus satamasuunnitelmaksi Etelä Lapinnientä ja Merholmaa varten sekä ehdotus raideparannuksia varten Sörnäsissä laadittiin. Sitäpaitsi on annettu raideparannuksia Länsisatamassa, Eteläsatamassa olevien kääntösiltojen varustamista jalkakäytävillä, ja Hertonäsin radan liittämistä emärataan koskevia selostuksia.

Välittömän työnjohdon osaston työmailla hoiti vuoden alussa 11 rakennusmestaria, 7 työnjohtajaa ja 2 varastokirjuria. Vuoden varrella erosi 2 rakennusmestaria, 2 työnjohtajaa ja 1 kirjuri.

Hallitukselle esitettiin 44 asiaa, joista 26 oli lähetetty osastolle valmistettaviksi, 10 oli yksityisten ja 8 satamaosaston jättämiä. Tätäpaitsi annettiin 15 kirjallista lausuntoa satamahallitukselle.

Tehdyt työt. Vuoden varrella korjattiin laitureita, käsittäen nämä korjaukset, paitsi tavanmukaista kunnossapitoa, myöskin makasiinilaiturin paa-

luarinan korjauksen. Tällöin vaihdettiin tai jatkettiin 54 paalua, jotka luultavasti olivat laivojen laiturin alle painamien jääkappalten särkemät. Tämä laituri, jonkun verran korkealle ulottuvine varustuslaivoineen, tulee myöskin vastedes vaatimaan melkoisia kunnossapitokustannuksia.

Eteläsatamassa olevaan 25 tonnin nostoranaan, jonka moottori lokaussa vuonna 1921 oli rikottu, laitettiin uusi moottori, joka saatiin huhtikuussa. Sitäpaitsi asetettiin uusi väkipyörä ja korjattiin syöttökaapelit.

52 purkaus- ja höyryaluslaituria, joiden kunnossapito kuuluu kaupungille, korjattiin, ja laituri Mustikkamaalla rakennettiin kokonaan uudelleen ja suurennettiin. Sitäpaitsi laitettiin 148 uutta venepaikkaa entiseen Brändön lauttasiltaan, Aspnäsiin, Pohjoissatamaan ja Merisatamaan. Täten nousi venepaikkojen lukumäärä vuoden lopussa 1,416:een.

Rannanpaliste- ja täytetöitä tehtiin Kaisaniemenlahden etelärannassa ja Sörnäsän rantatiellä.

Pelastusvälinepaikkojen lukumäärää lisättiin vuoden varrella 51:stä 76:een.

Tavararistikkojen lukumäärä lisääntyi melkoisesti, niin että niitä vuoden lopussa oli 1,500 kpl.

Ruoppauslaitos 2 toimitti ruoppausta Linnanlaiturin luona, Hakaniemessä sekä Uuden ja Vanhan sillan luona Sörnäsissä, Keski- ja Länsisillan luona sekä Sähkölaitoksen laiturin luona. Myöskin ruopattiin Länsisatamassa, Ruoholahden-, Laiva- ja Saukon rannassa ja Merholmassa. Kuljetuksesta huolehti osaston kaksi hinaaja-alusta. Kouralla ruopattiin likaviemärinsuut Aspnäsisä, Liisankadulla sekä Kater- ja Merisatamissa. Itsetyhjentävät proomut tyhjennettiin Saukon salmessa, joka on laiturin ja Saukonkadun välillä, puuproomut taas nostokoneen avulla, joka yhä edelleen oli asetettuna Vaihdekadulle Länsisatamassa.

Syvyysmittausta ja pohjatutkimista toimitettiin liikennereittiä varten rautatiepenkereestä Töölön lahdelta Pitkälle sillalle ja sieltä pitkin Siltavuorenrantaa Uudenmaankasarmialueen ympäri Pohjoissatamaan. Myöskin tehtiin mittauksia Sörnäsän ja Länsisataman suussa sekä osa pienempiä tutkimuksia.

Kaasulaitoksen sillan luona Sörnäsissä tehtiin välttämättömän tarpeelliset sillankannen ja törmäystukin korjaukset sekä pollareiden ja kiinnitysrenkaiden vaihtamisia ja vahvistamisia.

Sörnäsissä oleva valtion rautatien silta, joka vuoden varrella oli siirtynyt kaupungille, korjattiin, jolloin uusittiin osa sillan kantta ja muutamia pollareja. Samalla osoittautui ahtaan kulkuveden takia välttämättömäksi tehdä uusi, paaluista ja törmäystukeista laitettu, suojuslaite. Tarkoitukseen myönnettiin 21,670: 59 markan suuruinen lisämääräraha.

Eteläinenlaiturih aara Eteläsatamassa rakennettiin uudestaan noin 90 metrin pituudelta. Alkujaan oli tarkoitus rakentaa uudestaan ainoastaan 65 metrin pituinen laiturin osa, missä laiturin varmuus herätti pelkoa, mutta osoittautuikin välttämättömäksi ulottaa työ yhteen menoon tullipaviljonkiin asti.

Suurempien laivojen käytettäväksi Kruunuvuoren selälle ankkuroitavaksi tarkoitettu kompassitarkastuspoiju laitettiin valmiiksi, mutta jäi ulospanematta.

Uutisrakennustöitä Länsisatamassa jatkettiin vuoden varrella pääasiallisesti Laivalaiturin ja Saukon luona. Laivalaituri laitettiin valmiiksi aallonmurtajaan asti ja varustettiin törmäystukeilla ja soralla laituriraidetta varten. Saukon rannassa jatkettiin vedenalaisia louhimisia. Laituria valmistettiin 90 m. ylimpää kivikerrosta lukuunottamatta. Tämän laiturin ja Lastaajan-

kadun kivipenkereen välissä oleva vesi täytettiin louhintakivillä. Pohjamuutausta laiturin länsirannassa (Saukon saaresta länteen) alotettiin kouralla. Suojatun sataman valmistamiseksi ranoja ja proomuja varten täytettiin kivipenger Saukon ja Saukonkarin välisessä salmessa. Saukonkadun suuntaan täytettiin kivipenger, johon jätettiin 20 m. leveä ja 3 m. syvä aukko pohjasta tyhjennettävien proomujen hinausta varten mutaustyhjennyspaikkaan Jätkäsaaren ja Saukon väliseen salmeen. Tämä tuli vuoden varrella täytetyksi noin 2 ½ m. syvyydeltä. Ruoppausta jatkui, kuten mainittiin, Laivarannan edustalla aallonmurtajan pohjoispuolella ja Saukon rannassa, jolloin ruopattiin 9.5 m. syvältä. Korttelit n:ot 261 ja 264 täytettiin ruoppausaineella elevaattorin avulla. Vaihdekatua levitettiin kaupungin rakenteilta tuoduilla louhintakivillä samalla kun sinne kuljetetulla maalla täytettiin Laivarannan tausta. Toinen uusi 480 m. pituinen rautatie-raide rakennettiin pitkin Lastaajankatua. Tilapäinen vedenotto-laite laitettiin Lastaajankadun raiteen viereen.

Erinäisiä korjauksia ja rautateitä varten myönnetty määräraha käytettiin pääasiallisesti rantaradan kiveämiseen ja vaihtosiltain korjauksiin, raiteiden korjauksiin Hietalahdessa ja Eteläsatamassa sekä ratapölkkyjen vaihtoon Jätkäsaarella.

Satamaradan laajentaminen kaksiraiteiseksi Töölön aseman ja Ruoholahden välillä oli paraillaan käynnissä. Tammikuussa käytettiin veturia kaivetun aineen kuljetusta varten, mutta helmikuussa ja maaliskuussa, kun työtä supistettiin, tapahtui kuljetus konttorin höyrynostorauan avulla. Paitsi kaivaustöitä, tehtiin ojansyvennyksiä pitkin koko rataa sekä melkein koko radan pituinen tukimuuri ja kaksi likaviemärijohtoa radan alle Malminkadun pohjoispuolella. Vielä jäljellä olevat työt, kaikkien katusiltojen välttämätöntä laajentamista lukuunottamatta, ovat päävesijohto ja kaasujohto Töölöseen, tarkoitetut tehtäviksi vuonna 1923.

Rautatie pitkin Vanhankaupungin lahden länsirantaa oli rakennettu vuosina 1915—20 kunnallisen teurastuslaitoksen rakentamista varten myönnettyillä määrärahoilla. Nämä kustannukset määrättiin maksettaviksi vuoden varrella rautatietä varten myönnettyistä määrärahoista.

Socketbackan—Otalammen välinen rautatietutkimus, mikä jo vuonna 1918—19 toimitettiin ulkona maanlaatuun nähden, suoritettiin loppuun vuoden varrella.

Rautatie pitkin Pääskylänkatua, Fleming- ja Kustavinkadun välillä, rakennettiin valmiiksi. Tämän yhteydessä rakennettiin raide seurakuntain kustannuksella Harjun ruumishuoneelle.

Laskua vastaan on osasto täyttänyt Pääskylänkadun äskenmainittua raidetta varten, rakentanut tämän raiteen, toimittanut ruoppauksia Mustikkamaan uuden uimahuoneen luona sekä korjannut 17 satamakonttorin ilmoittamaa vikaa laivarannoissa ja silloissa.

Töitä Merholmaan johtavalla liikennereitillä, jotka alotettiin syksyllä 1921, jatkettiin keväällä hätäaputöinä. Tästä johtuvat kustannukset määrättiin maksettavaksi hätäapumäärärahoista. Syksyllä panttiin työ käyntiin uudestaan. Kustannukset oli maksettava 1923 vuoden määrärahoista liikennereittiä varten.

Hakaniementorin varrelle laitettiin höyrylaivasilta kahta lauttaa tai höyryvenettä varten.

Sörnäsän uusi silta varustettiin kolmannella rautatieraitteella, jota paitsi se vahvistettiin paksulla suojuksilaitteella. Näistä töistä johtuvat kustannukset olivat otettavat 1923 vuoden menosääntöön.

Hertonäsän satamassa ei tehty vuoden varrella mitään töitä.

Hertonäsin rautatierakennusta jatkettiin keväällä hätäaputöinä. Vuokrattu kaivuukone¹⁾ purettiin toukokuun alussa, minkä jälkeen työt keskeytettiin.

Määrärahaa rautatieraidetta varten Pakaan teollisuusalueelle ei vuoden varrella käytetty.

Katu- ja lokaviemäriostasoon kuului 1 työpäällikkö, 1 apulaistyöpäällikkö, 1 apulaisinsinööri, 1 piirustaja ja 2 konttoriapulaista.

Töitä osaston alaisilla työpaikoilla johti 10 rakennusmestaria ja 3 työnjohtajaa.

Toiminta on käsittänyt korjauksia ja kaupungin katujen ja yleisten paikkojen uudestaan kiveämisiä, pääasiallisesti maistraatin katselmusmiesten esittämien huomautusten mukaisesti, uusien katujen tasoittamisia ynnä tähän kuuluvien viemärijohtojen laskemisia, likaviemärien ja laskuojien korjauksia ja kunnossapittoa sekä erilaisia viertoteiden ja teiden korjauksia ja uudestaan kiveämisiä.

Erinäiset kaupungin katujen ja yleisten paikkojen korjaukset, joita on tehty, ovat tulleet maksamaan 251,571:12 markkaa jaettuna seuraavasti: katukivitys 3,280 m² 34,331:60 markkaa, sepelikivitys 7,530 m² 105,963:80 markkaa, asfalteeraus 1,310 m² 38,142:98 markkaa, vajonneiden katujen tasoitus ja täyttö 1,970 m² 34,069:40 markkaa, katukilpien kunnossapito 5,313 markkaa sekä työnjohto ja sekalaiset menot 33,750:34 markkaa.

Viemärien ja viemäriojien korjauksesta ja kunnossapidosta oli kustannuksia 280,000 markkaa, siitä johtoihin 41,172:58 markkaa, syöksykaivoihin 180,015:05 markkaa, ojiin 13,963:50 markkaa sekä työnjohtoon ja sekalaisiin menoihin 44,848:87 markkaa.

Viertoteiden ja teiden erilaisia korjauksia varten oli menoarvioon selontekovuotta varten otettu: edellisiä varten 150,000 markkaa ja jälkimmäisiä varten 110,000 markkaa. Huolimatta siitä, että suurinta säästäväisyyttä töitten teettämisessä noudatettiin ja ainoastaan välttämättömimmät korjaukset tehtiin, näytti määräraha viertoteitä varten riittämättömältä, minkätähden rakennuskonttorille hallituksen esityksestä myönnettiin 14,962:42 markan suuruinen lisämääräraha.

Uutta sepelikivitystä viertoteillä tehtiin yhteensä 11,350 m², 164,962:42 markan kustannuksin ja teitä 8,240 m², 109,946:50 markan kustannuksin.

Huonerakennusosaston henkilökuntaan kuului vuonna 1922 1 kaupunginarkkitehti, 1 apulaiskaupunginarkkitehti, 1 ylimääräinen arkkitehti, 1 kirjainpitäjä ja 3 konttoriapulaista. Varsinaisesta työnjohdosta osaston työpaikoilla huolehti 7 rakennusmestaria.

Kaupungille kuuluvien rakennusten ja tilojen korjausta ja kunnossapittoa varten käytettiin vuoden varrella menoarvioon otettuja töitä varten kaikkiaan 1,609,336:90 markkaa, joten määrärahasta 1,720,800 markasta jäi säästöä 111,463:10 markkaa.

Uutisrakennuksia ja suurempia muutosrakennustöitä varten oli menoarvioon otettu yhteensä 4,942,100 markan suuruinen määräraha ja käytettiin näitä töitä varten 2,864,075:47 markkaa, joten säästö oli 2,078,024:53 markkaa, josta 1,670,627:50 markkaa oli käyttämätöntä määrärahaa uuden kansakoulutalon rakentamista sekä vedenpuhdistuslaitosta varten Nikkilän mielisairaalaan.

Ent. seurahuoneen muutostöitä varten siirrettiin vuodelta 1921 395,223:07 markkaa, jonka lisäksi tuli rabatoimikamarin käyttövaroista myönnetty lisämääräraha, 53,000 markkaa. Vuonna 1922 nousivat työkustannukset 448,006:94 markkaan.

¹⁾ Ks. 1921 vuod. kert. siv. 84*.

Vuoden varrella tehtiin sitäpaitsi töitä määrärahoilla, jotka osaksi myönnettiin etukäteen vuoden 1923 menoarviossa, osaksi lainavaroilla sekä myöskin kaupunginvaltuuston ja rahatoimikamarin käyttövaroilla, yhteensä 4,304,563: 63 markalla.

Paitsi edellämainittuja töitä, tehtiin myöskin töitä erinäisten kunnallisten laitosten ja virastojen laskuun 327,738: 56 markalla, jotka työt tuottivat konttorille voittoa 53,697: 56 markkaa.

Huonerakennusosaston kaikki työkustannukset nousivat vuonna 1922 9,553,721: 50 markkaan. Tärkeimmistä osaston teettämistä töistä mainittakoon seuraavat:

Eläintarhankadun varrella olevassa kansakoulussa tehtiin erinäisiä täydennystöitä, 74,364: 84 markalla. Mustikkamaalle tehtiin uimalaitos 244,940: 92 markan kustannuksin, työnvälitystoimiston³ huoneiston laajentaminen Länsi Rannassa n:o 10 tuli maksamaan 75,861: 93 markkaa. Kivelän sairaalassa tehtiin uutis- ja lisärakennus mielenvikaisten sairaalarakennukseen, 549,695: 64 markan kustannuksin. Rikhardinkadun varrella olevan kaupunginkirjaston lisärakennusta varten käytettiin vuonna 1922 2,000,000 markan määrärahasta kaikkiaan 1,620,445: 67 markkaa ja säästö 379,554: 33 markkaa siirrettiin vuoteen 1923. Työväenasuntojen rakentamiseen korttelissa n:o 585 Vallilassa käytettiin vuoden varrella 3,371,774: 58 markkaa. Vuoden vaihteessa oli valmiina ja asuttavassa kunnossa 6 rakennusta, sopien kuhunkin 24 huonetta eli yhteensä 144 huonetta sekä työn alla 3 rakennusta, sisältäen 74 huonetta. Asumnot olivat osaksi huoneen ja keittiön huoneistoja, osaksi yksityisiä huoneita sekä varustetut vesi- ja likaviemärijohdoilla, sähkövalolla, w. cellä sekä ruoka- ja puukellareilla. Kustannukset nousivat noin 18,000 markkaan huonetta kohti. Marian sairaalan talousrakennuksen lisärakennukseen, johon sijoitettiin henkilökunnan asuinhuoneistot, käytettiin 212,231: 17 markkaa. Vuokrantarkkailulautakunnan huoneiston sisustamisesta sekä tykistökasarmin lastentarhasta nousivat kustannukset 141,198: 83 markkaan. 116 huoneen sisustamisesta hätäasunnoiksi Suvilahden kasarmissa nousivat kustannukset 314,756: 59 markkaan ja samanlaisista töistä koleraparakeissa, jonne sisustettiin 28 huonetta 51,917: 56 markkaan. Bengtsårin kasvatustalokselle hankittiin uudet höyrypannut, jotka maksoivat 40,478: 70 markkaa.

Huonerakennusosastolla on vuoden varrella käsitelty 266 diariin vietyä asiaa, joista lausunnot on annettu osaksi Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitukselle osaksi rahatoimikamarille tai muille kaupunginvirastoille. Sitäpaitsi on tehty piirustukset ja ehdotuksia uutis- ja muutosrakennuksiin. Näistä mainittakoon seuraavat:

Luonnos-, pää- ja työpiirustukset työväen asuntoihin korttelissa n:o 585 Vallilassa, ehdotuspiirustukset työväen asuntoihin tuberkulosia potevia perheitä varten, pää- ja työpiirustukset kirjaston uudestirakentamista varten Rikhardinkadun varrella, Kivelän mielisairalarakennuksen lisärakennusta varten sekä uuden koulutalon rakentamista varten Bengtsårin kasvatustalokseen Bromarvin pitäjässä, ehdotuspiirustukset uutis- ja muutosrakennuksiin Toivoniemen ja Ryttylän kasvatustaloksissa, luonnospiirustukset Kaisaniemen uuteen kansakoulutaloon, piirustukset uutisrakennukseen ilmatieteellisen keskuslaitoksen kirjastoa varten, ehdotuspiirustukset Kasarminkadun talon n:o 21 rakentamista varten sekä erinäisiä ehdotuksia virkamiesten y. m. asuntoja varten.

Lämpötekniikan pääasiallisena tehtävänä vuoden varrella on uunien piirtäminen ja rakentaminen uusissa työväenasunnoissa Vallilassa. Siellä on sekä 1 että 2 huoneen huoneistoissa tehty hellojen ja uunien yhdistelmä siten että

hellasta ulosmenevästä lämmöstä ainoastaan noin 10 % puiden lämpöarvosta menee savupiippuun ja saadaan mahdollisimman suuri polttoaineen säästö. Kulunut talvi onkin osoittanut että uunit erittäin hyvin täyttävät kaikki toiveet.

Muista vuoden menoarviossa huomioonotetuista töistä voidaan tärkeimpinä mainita:

Forsbyn kunnalliskodissa uusi kuumavesivalmistuslaite; koneiden ja laitteiden korjaukset höyrykeittiöissä ja pesulaitoksessa; eristystyöt lämmönhukan vähentämiseksi johdoissa sekä erilaisia maalaustöitä.

Kulkutautisairaalassa: eristystyöt; pesulaitoksen ja desinfiomislaitoksen koneiden korjaus sekä höyrypannutulipesäin muuraus ja ekonomiserin perinpohjainen puhdistus.

Marian sairaalassa: vastavirtalaite lämmintä vettä varten sisätautisten osastolla; koneiden korjaukset keittiössä ja pesulaitoksessa. Myöskin korjattiin yhä uusiintuvat vuodot johdoissa, jotka ovat vanhat ja hyvin epäluotettavat.

Nikkilän mielisairaalassa: uusi vesijohto tallin ja sikalan välillä; tyhjään-pumppujärjestys pumppuhuoneesta tulvan estämistä varten kevättulvan aikana; ekonomiserin puhdistus; konekorjaukset pumppuhuoneesta ja pesulaitoksessa sekä isoleeraustöitä tarpeettoman lämmönhukan ja tämän kanssa yhteydessä olevan polttoaineenkulutuksen vähentämiseksi.

Kaupungin eri laitosten, koulujen, hallien ja kasvihuoneiden kunnossapidon valvottiin, eikä se antanut aihetta muistutuksiin.

Erittäin tärkeä tehtävä oli hätäapuasuntojen kuntoonlaittaminen Suvi-lahdenkasarmissa, missä sekä lämpö- että ilmanvaihtolaitteet on saatu aikaan hyvin vaikeissa olosuhteissa.

Kaupunginasemakaava-osastoon kuului vuonna 1922 kaupunginasemakaava-arkkitehti, apulaiskaupunginasemakaava-arkkitehti, kaupunginasemakaavainsinööri, ylimääräinen arkkitehti ja 4 piirustajaa.

Vuoden varrella laadittiin rahatoimikamarin kehoituksesta m. m. seuraavat suunnitelmat: lopullinen asemakaava Merholmaa ja Lapinniemen eteläosaa varten, käsittävä tehdaskorttelit n:ot 781—785; asemakaavasuunnitelma niitä Vallilan alueita varten, jotka ovat ehdotetut rakennettavaksi monikerroksisilla kivrakennuksilla; ehdotus tonttien vuokraehdoiksi ja rakennustavaksi mutta kaupungin viranomaiset eivät vuoden varrella käsitelleet asiaa loppuun; suunnitelma Toukolan omakotialueen laajentamiseksi, käsittävä korttelit n:ot 903, 904, 910, 911, 915 ja 916, eli yhteensä 59 uutta asuntotonttia; asia ei vielä viime vuonna tullut loppuunkäsittelyksi; Pakaankadun länsipuolella olevan Käpylän omakotialueen muutosehdotus; jakosuunnitelma Vallilan korttelia n:oa 585 varten. Tämän lisäksi laadittiin ehdotus Käpylän Pakaankadun itäpuolella olevan asutusalueen laajentamiseksi. Asia ei tullut loppuunkäsittelyksi ennen vuoden loppua.

Allamainitut asemakaavanmuutokset laadittiin: tehdaskorttelin n:o 296 järjestely, käsittävä uuden kadun, nimeltä Hakaniemenkatu — Hagnäsgatan, rakentamista korttelin läpi; tonttien n:o 6 ja 8 järjestely Laivanvarustajakadun varrella korttelissa n:o 130; tonttien n:o 5 ja 6 yhdistäminen Pursimiehenkadun varrella korttelissa n:o 112; korttelissa n:o 120 sijaitsevien tonttien yhdistäminen; tonttien n:ojen 4 ja 5 sekä 22 yhdistäminen korttelissa n:o 30; asuntokorttelin n:o 120 muuttaminen tehdaskortteliksi. Sisäasiainministeriö vahvisti seuraavat asemakaavanmuutokset: korttelin n:o 190 ja tontti- ja rakennusrajojen korttelissa n:o 513 järjestely, tonttien n:o 3 ja 5 yhdistäminen Tempelikadun varrella korttelissa n:o 425, sekä yllämainituista vuoden varrella laadituista asemakaavanmuutoksista neljä ensimmäistä.

Vuoden kuluessa jatkettiin kaupungin syrjäisempien alueiden suunnittelua sekä kaupunkia ympäröivien yhdyskuntien ja tiluksien yhdistämistä koskevan aineiston laatimista.

Noin 60 kirjallista lausuntoa on annettu, useimmat valaisevan kartta-aineiston seuraamina. Niistä mainittakoon lausunnot, jotka käsittävät tonttipaikkojen varaamista Töölön kauppahallia, Ruotsin ruotsalaisen seurakunnan kirkkorakennusta, keuhkotautia sairastavien asuntoja, keskuspostitaloa, elintarpeiden vastaanotto- ja tarkastusasemaa sekä Oulunkylän koulutaloa ja Käpylän kansakoulua varten. Sen lisäksi mainittakoon lausunnot Hakasalmenkadun rakennuskorkeuksista, kioskeista ja myyntipaikoista, kaupungin ja Sörnäsän kuritushuoneen välisestä tontinvaihdosta, valtionrautateiden ja kaupungin välisestä maanvaihdosta Oulunkylän aseman vieressä, Mäkkylä ja Malmgård nimisten virkatalojen ostamisesta sekä Topeliuksen muistopatsaan paikasta.

Geodeettisen osaston henkilökuntaan kuului kaupungingeodeetti, apulaisgeodeetti, 3 mittaus- ja kartoittaja-apulaista ja 1 karttapiirtäjä. Selontekovuonna on toimitettu seuraavat työt: 69 tonttimittausta ja uuden tonttikirjan valmistusta, 34 vanhemman tonttikirjan kopioimista, 22 kivijalan tarkastusta, 5 rajan selvittelyä, 16 vaakitustoimitusta, 162 kolmivuotiskatselmusta, ja 60 n. s. tarkastuskatselmusta, 8 todistusta tonttikirjoista ja 58 karttapiirustusta Reimarsin, Käpylän ja Toukolan tonttialueista sekä 16 muista vuokra-alueista kaupungin maalta. Sitäpaitsi on mainitun vuoden kuluessa annettu 51 karttajäljennöstä erinäisistä anomuksista rahatoimikamarille, sekä 29 kirjallista lausuntoa rahatoimikamarille, 131 samanlaista lausuntoa yleisten töiden hallitukseksi ja 27 rakennuskonttorille.

Puisto-osasto. Sateisen sään takia voitiin kesällä melkein kaikki kastelutyöt kaupungin istutuksilla lopettaa. Tämän suotuisan sään johdosta voitiin nurmikoille ja kävelypaikoille uhrata parempaa huolta kuin edellisenä vuonna. Niin esim. leikattiin koneella kaikki ruohopinnot pienemmillä istutuksilla. Osa kävelypaikkoja pelsittiin ja varustettiin soralla.

Kaupunginistutusten osaston hoidettavana olevien istutusten pinta-ala teki 810,365 m² ja nousivat ylläpitokustannukset 83 penniin m² kohti.

Runebergin esplanadiin, keisari Aleksanteri II:sen kuvapatsaan luo, Ritarihuoneen puistiksoon, Eiran puistoon, Engelauealle, Katajanokan puistoon ja Nikolajeffin liikepalatsin eteen sekä talvipuutarhan edustalla oleville pengermille istutettujen kukkakasvien lukumäärä nousi 20,855:een ja oli niistä kustannuksia 68,961: 90 markkaa.

Vuoden varrella myytiin kasveja 252,170: 45 markalla, mikä summa vietiin rakennuskonttorin sekalaisten tulojen tiliin.

Menoarvioon otettu määräraha istutuksia ja puutaimi-tarhain ylläpitoa varten oli 632,000 markkaa, minkä lisäksi tuli 38,400 markan suuruinen lisämääräraha. Kirjoihin viedyt kustannukset olivat 670,489: 64 markkaa ja ylitettiin siis määräraha 89: 64 markalla.

Varasto-osastolla on selontekovuonna toiminut kaupunginvarastopäällikkö, kirjanpitäjä ja konttoriapulainen; päävarastossa varastonhoitaja ja konttoristi sekä verstaissa konemestari ja tuntikirjuri.

Varasto-osaston toiminta käsitti kaupungin Malminkadun varrella olevan päävaraston (kaupungin varastopihan) hoidon ja siellä olevat työpaikat sekä rakennuskonttorin tarvitseman aineiston ja kaluston oston.

Varastopihan työpajoissa, jotka ovat puusepän työpaja, levysepän työpaja, konepaja sepänpajoineen, maalarin työpaja ja satulasepän työpaja, tehtiin

töitä yhteensä 904,017: 24 markalla niistä 886,111: 69 markalla rakennuskonttorin eri osastoille ja 17,905: 55 markalla muille kunnallisille virastoille ja yksityisille henkilöille, kuten allaolevasta yhdistelmästä tarkemmin ilmenee:

	Työainekus- tannukset.	Työkustan- nukset.	Yhteensä.
Satama- ja rautatieosasto	125,034: 89	204,216: 91	329,251: 80
Katu- ja likaviemäriosasto	15,109: 80	53,811: 10	68,920: 90
Geodeettinen osasto	2,102: 20	3,974: 55	6,076: 75
Huonerakennusosasto	104,561: 55	223,994: 30	328,555: 85
Kaupungin asemakaavaosasto	23: 70	171: 30	195: —
Puisto-osasto	2,873: 30	16,083: 90	18,957: 20
Varasto-osasto	75,276: 54	58,608: 90	133,885: 44
Tilivirasto	155: 25	113: 50	268: 75
Muita kunnan virastoja sekä yksityisiä henkilöitä	4,596: 65	13,308: 90	17,905: 55
Yhteensä	329,733: 88	574,283: 36	904,017: 24

Varastossa löytyvien rakennustarpeiden arvo oli tammikuun 1 p:nä 1922 2,557,641: 05 markkaa, vuoden varrella ostettiin aineita 2,278,076: 13 markalla ja kulutettiin 2,411,410: 34 markalla, joten säästö vuoteen 1923 oli 2,424,306: 84 markkaa.

Tarveaineiden kulutus jakaantui eri kuluttajien kesken seuraavasti: satama- ja rautatierakennusten osasto 734,811: 21 markkaa, katu- ja likaviemärirakennusten osasto 607,473: 15 markkaa, huonerakennusosasto 589,290: 30 markkaa, kaupunginistutusten osasto 20,441: 35 markkaa, varasto-osaston työpajat 212,583: 92 markkaa sekä muut osastot ja yksityiset henkilöt 246,810: 41 markkaa.

Tilivirasto. Rakennuskonttorin tilivirastossa on vuonna 1922 työskennellyt sama henkilökunta kuin edellisinäkin vuosina. Laskujen lukumäärä oli vuoden kuluessa 9,881 ja lähtevien kirjelmäin luku 463. Tiliviraston tarveainemäärärahasa on säästöä 2,602: 93 markkaa.

Kaupungin metsäin hoito. Metsänkaatoa on ainoastaan apuharvennuksen muodossa toimitettu Forsbyn ja Kuntähden metsissä, joista saatiin 256 kpl. 2 m. pituista kallionpeitekoivua, 20 m. sylvä sekahalkoja ja 7.5 m. sylvä koivuhalkoja sekä 10 kpl. tukkia kuivista tai vikaantuneista kuusista. Korppaan metsälohossa sekä Meilahden ja Greijuksen alueilla on suoritettu samantyyppistä kaatoa, jolloin saatiin 2,819 mainitunlaatuista peitekoivua, 35 m. sylvä koivuhalkoja ja 73 m. sylvä havuhalkoja, 19,743 m³ koivutukkeja, 9,455 m³ parruja, 251.30 m. hirsiiä ja piuruja sekä 20 kpl. lippusalkoa. Mainittu puutavara on käytetty kaupungin omiin tarpeisiin, siihen luettuna myöskin 11 metrisylvä valmiiksi hakattuja halkoja kahteen metsänvartija-asuntoon.

Paljaaksi hakkausta on kertomusvuonna sitä paitsi toimitettu katujen avaamisessa Käpylässä, josta on saatu noin 15 metrisylvä sekahalkoja, 15 kpl. peitekoivua ja 60 kpl. hirsiiä ja piuruja sekä kaikki havut muistopatsaiden koristamiseen kaupungin puistoissa.

Metsän perkausta on jatkettu edellisinä vuosina aletuissa osissa Kuntähden ja Forsbyn metsiä, Seurasaarelle menevän tien varrella sekä sotilasampumaradan ympäristössä.

Metsäpaloja ei kertomusvuonna ollut nimeksikään sateisen kesän takia.

Metsänvartioimiseen käytettiin apumiehiä jouluaaton edellisinä päivinä,

kustannukset tästä nousivat 534: 50 markkaan. Kun kuusia myytiin runsaasti ja polkuhintaan kaupungin kaikilla toreilla tapahtui vain harvoja anastuksia.

Ainoastaan 1 henkilö on haastettava oikeuteen kuusenotosta.

Metsänraiskausta ei ole mainittavasti tapahtunut. Vuoden varrella on 2 henkilöä tuomittu sakkoihin ja vahingonkorvaukseen polttopiuttien anastamisesta. Muut ovat päässeet poliisiviraston antamilla varoituksilla.
